



## **Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia**

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis  
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium  
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum  
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed  
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

**Drexel, Jeremias**

**Antverpiæ, 1643**

Cap. IV. Convivium egenis instruendum, Christum convictorem alendum, &  
Christo aliquid, omni mensâ seponendum.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

## §. V.

*Sophron. in  
præf. spiri.  
c. 185. mihi  
pag. 507.*

**N**ARRAT Sophronius, quod dicta confirmet. Nisi-  
bi Christiana femina maritum habuit à sacris  
Christianis alienum. Totus rei domesticæ census quin-  
quaginta floreni erant. Hôs maritus promens: Feno-  
ri, ait, quidquid hoc æris est, exponamus, certè ali-  
quam inde per unquam recepturi alioquin alium post  
alium florenû consumimus, exigua spe, nullo proven-  
tu. Huic uxor: Mi optime marite, inquit, si fenerare  
placeat, Christianorum Deo longè liberalissimo hoc  
fenoris committamus. Cui vir: Vbinam est, inquit,  
quem laudas, & quo loco adeundus? Hunc tibi, ait  
uxor, ostendam, & cum dicto vitum clementer ad  
templum traxit. Vestibulum templi obsidebant men-  
dici, quos digito monstrans femina: Quicquid his  
donatur, inquit, hoc Christianorû Deus, ut tibi dona-  
tum, largissimè remuneratur. Ab uxore demum per-  
suasus, quinquaginta florenos centumculis commi-  
sit. Ita domum redierunt. Exactò trimestri, res an-  
gusta domi sollicitos habuit conjuges. Hic maritus  
ad uxorem: Video, inquit, Christianorum Deus, aut  
nullum reddo fenus, aut tardissimè. Et non dura jam  
egestas vellicat. Imò verò, mi vir, ait uxor, fidelissimus  
est Deus noster; tu modò animum ne desponde; om-  
nia reddentur cum amplissimo fenore. Hoc age; lo-  
cum repete, ubi ærariolum nostrum in mendicos de-  
plevimus. Paret, & ed redit, sed qui se debitorem  
fateatur, neminem invenit. Hinc mœstus oculos de-  
figit humi, & casu, quod putabat, jacentem ad pe-  
des monetam conspexit. Hanc domum deferens uxori:  
Mihi crede, aiebat, nec Deum Christianorum vi-  
di, nec fenoris quidquam accepi, hoc solum repe-  
ri numisma. Vxor jam multò in spem erectior: Nil  
ambigas marite, inquit, Deus est, qui universa, ma-  
xima, minima suo dispensat nutu: hic ipsissimus ille  
Deus hanc oculis tuis, hanc tuis manibus monetam  
obtulit: quare abi, & aliquid in prandium eme. De  
cetero ille idem Deus suorum amantissimus provi-  
debit. Abiit ille, & piscem pretio illo præstina-  
tum uxori retulit mensæ parandum. Hunc illa manibus  
avidissimis aperiens, lapillum in eo reperit formæ ac  
nitore inusitati. Mirantur ambo conjuges, sed felici-  
tatem jam præsentissimam nondum agnoscunt. Non  
tamen nullius esse pretii tam speciosum seu vitrum,  
seu margaritam credunt. Igitur maritus argentarium  
sibi aut gemmarium adeundum ratus, & en cum  
ipsum, quem quæsit, opportunissimè obvium al-  
locutus: Num, inquit, hunc lapidem emis? Hanc  
gemmarius manu oculisque in eam rem eruditissimis  
versans: Tua est, inquit, indicatio; fac pretium:  
quanti? Hoc ego, ait alter, tui arbitrii esse volo; da,  
quod placuerit. Gemmarius tam ignorante mercis,  
ac facili venditore gavissus: Præsentario argento, in-  
quit, florenos quinque numero. Ille ridere se putans:  
Florenos quinque, ait, pro hoc lapillo? Mox emptor  
pretium augens. Ne diu litigemus, ait, florenos decem  
accipe, pretium sanè honestum. Iam magis se ri-  
dere censens venditor, aliquantisper conticuit. Gem-  
marius ne fortunam tam imperito venditori nondum  
cognitam è manibus dimitteret: Ne contumaciæ tuæ  
restitam, ait, florenos dabo viginti, & rata sit emptio.  
Hic venditor majus quid latere suspicatus, medita-  
bundum tenuit silentium. Nec tamen emptor desi-  
stere. pretium magis ac magis augere, florenos trigin-  
ta ponere, mox & quadraginta, imò & quinquagin-  
ta offerre: Iam demum alter non amplius vitrum,  
nec infimam gemmam credere, sed raræ virtutis mar-  
garitam æstimare. Dum ita licitantur, florenos cen-  
tesimo trecentis pollicitus: Tanti est, inquit, pretii &  
non majoris, quod mihi puto sincerè ac ingenuè fa-

**A**tenti credes. Placènt vendere; trecentis emo: nec  
ultra obolum addo. Emptorem habes, si velis. Sin  
aliud vis, tuum tibi habe lapidem, & abi. Huic tan-  
dem æstimationi assensus alter: Emptio, inquit, facta  
est: Lapidem accipe, & trecentos mihi florenos nu-  
mera. Numerati sunt. Hos ille quamprimum ad uxore  
rem ingenti cum plausu detulit. Sed uxor locuturum  
prævertens: Dic, ait, quot festertis vendidisti lapi-  
dem? Ad quam maritus lætissimo vultu: Tu potius,  
inquit, quære quot florenis. Non ipsa fortuna nobis  
fortunatior sit: Prosperitatem albis quadrigis in no-  
stras aedes investam crede. Ignotum nobis lapidem,  
florenis vendidi trecentis. Femina Christiana gaudio  
subsultans: En, inquit, qualis sit Christianorum Deus,  
quàm bonus, quàm dives, quàm gratus! Non quin-  
quaginta solum florenos, ipsi commodatos, sed fenore  
sextuplici reddidit trecentos. Hunc Deum, mi  
vir, agnosce, & cole: hic unus & solus cælo terrâ-  
que Dominus est: *Omnes dii gentium demonia.* Ita vir  
ille cum rei miraculo, tum verbis conjugis eruditus  
Christiana sacra suscepit.

**V**ivit etiamnum hic Christianorum Deus, qui  
argentum in tale fenus quærit, & accipit, & ul-  
tras reddit amplissimas. *Vult in paupere sibi dari,* ait  
Chrysológus, *& qui vult sibi dari, vult quod datum sol. in. 30.*  
*est, se debere, & qui vult se debere, quod datum est, in fine*  
*vult largientibus nil perire. Deus parva poscit, maxima*  
*redditurus. O homo, da in terrâ pauperi, quæ tibi manere vis*  
*in cælo!*

## CAPVT IV.

*Convivium egentis instruendum, Christum con-  
victorem alendum, Christo aliquid omni  
mensæ seponendum.*

**V**IDEVA Naitica defunctum filium non solâ  
luxit, sed unâ secum multos habuit lugentes  
& ipsum Christum, qui matri vivum reddidit, quem  
mortuum plorarat. Non solis ceremoniis hæc lu-  
ctus societas stetit. Ita Christus lacrymis, quas La-  
zari sorores fuderant, non solum suas adjunxit, sed  
& Lazarum à morte revocavit, & ita geminæ sorori-  
rum luctum gaudio commutavit. Hinc Paulus Dei  
misericordiam extollens: *Pater misericordiarum, in-*  
*quit, & Deus totius consolationis. Bona & mellea verba, v. 30.*  
*si sola sint, infœcunda sunt, nec misericordiam satis*  
*testantia.*

Iacobus Apostolus luculentè: *si frater inquit, aut*  
*soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat au-*  
*tem aliquis ex vobis. Ite in pace, calefacimini, & satu-*  
*ramini, non dederitis autem eis, quæ necessaria sunt corpori,*  
*quid proderit? Quod Ioannes altius infigans animo:*  
*Filii mei, ait, non diligamus verbo, neque lingua, sed*  
*operè & veritate. Christianus amòt, & quæ ab eo*  
*provenit, beneficentia manus & brachia provocat*  
*ad opus, verborum melle ac saccharo minimè con-*  
*tenta. In eam rem actiones Beneficentiæ novem jam*  
*suprà exposuimus: tres alias hic addimus, ut exa-*  
*ctè doceamus, quibusnam modis eleemosyna bene*  
*ac convenienter præbeatur. Harum prima est; Con-*  
*vivium egentis instrue. Altera: Christum convictorem ale;*  
*Tertia: Christo aliquid omni mensæ seponere. De his jam*  
*plura.*

## §. I.

**E**RGO decimus partiendæ stipis modus est; *Convi-*  
*viuum egentis instrue. Hoc Christus explicatissimè in-*  
*jungens: Cum facis prandium, inquit, aut cenam, noli vocare*  
*amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos*  
*divites, 14.*

divites, ne forte te & ipsi remittent, & fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cecos; & beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuatur enim tibi in resurrectione justorum. Hæc Domini præceptio non est Rhetorum scholis metaphora, non tropus, non figura, non color est Rhetoricus. Verba sunt planissima & apertissima, nec in alium sensum torquenda. Vi verborum cæcis, debilibus, claudis, pauperibus instruendum est convivium. Non quidem prohibet Christus, quin & sanguine, vel aliâ necessitudine coniuncti convivio possint excipi, sed docet beneficia, quæ in amicis vel cognatos conferuntur, in Orbe altero, iis præmiis non afficienda, quibus ea solent, quæ pauperibus Dei causâ impenduntur. Si ergo convivium velis adornare, quod tibi quam fructuosissimum sit, si epulum tuum quam optimè collocare cupias, & mercedem inde speres quam amplissimam, mendicos, hominum abjectissimos invita; vel ideo maxime, quia par reddere ac vicissimarte convivio excipere non possunt. Et ideo etiam cave dixeris: Omnes mihi pereunt convivales impensæ, si eam hominum fecem mensæ admoveam. Quid enim favoris aut commodi rependunt? si hoc spectes, quod plerique omnes homines; ut inviteris vicissim, aut beneficii aliquid, & gratiæ ab invitatis obtineas, jam perdidisti omnia. Nam quod Ambrosius dixit, *Hospitalem esse remuneraturis, affectus est avaritiæ*. Quam autem levicula, quam vilis est compensatio, si recipias unde ventrem ad aliquot horas suffarcias. Ergo pauperibus convivium tuum appara, qui æquale quidem non retribuent, sed majus. Et beatus eris. Nam eo ipso, quod ab illis nihil aut expectaveris, aut receptoris beneficii, illorum loco rependet Deus, qui collatum sibi metipsum beneficium imputat, quod confers in egenos. Deum numquam obliviscentem habebis debitorem, convivio excipieris æterno. Non ergo turbemur, cum non recipimus beneficii compensationem, sed cum non recepimus, tristemur: Quia merces caduca subtrahit æternam. Hac in re Chrysofomus planè germanioris & pectoris, candidissimè suos auditores instruens. *Amicum, inquit, si vocaveris, ad vesperam durabit gratitudo. Pauperem sane & mutilum si vocaveris, nunquam peribit. Nam debitorem habes Deum, qui perpetuo remittitur, & nunquam oblivioni tradit. Quanta verò mollities fuerit, dic quæso, cum pauperibus non posse ad mensam simul recumbere? Quid dicitis? Immundus est pauper, inquit, ac sordidus. Ergo lava ipsum, & ita duc ad mensam tuam. Sed vestimenta habet sordida & squalida? permuta cum tuis, da illi stolam mundam. Non vides, quantum hic sit lucrus? Christus per ipsum ad te venit, & tu erga ipsum parvus & sordidus es?*

Hoc loco Chrysofomus tam venustè, quam copiosè geminas sed diversissimas mēsas describit, quarum altera solis principibus viris, mendicis altera meris stipata sit. Cur autem ipse Chrysofomus multò potiùs mensam pauperum, quam principum vellet accumbere, illustrius à dictione causas assignat. Has ego, mi Lector, à te videri velim, si quidem disertam eruditionem amas. Propterea digitum intendo ad fontem. Mihi non licet hic esse prolixiori.

Sed, inquis, quid sibi vult Christus iussione (liceat dicere) tam absurda? Nusquam moris est, nec unquam fuit, lautissimum focum struere, venationes & aucupia in culinam congerere, cupedias & delicias apparare, dein verò luscios, ulcerosos, mutilos, scabiosos, luridos, mendicos in triclinium deducere, illisque exquisitas epulas apponere, nusquam hoc moris est.

Sapiens non quid moris sit, sed quid esse debeat, attendit. Vide igitur, mi homo, quam Christus non suâ iussione, sed tu opinionione tuâ longè fallaris? Novit equidem Dei filius, naturâ depravatâ genus,

Tom. II.

novit cælestis medicus ferite vitalia, & latentem vomitum incidere: naturalis paupertatis etiam alienæ horrore passim laborans, hinc ubicumque licet pauperes declinamus, & fugimus. Eorum misereri congruum censemus, modò illi à nobis remoti sint. Procul, ô procul, dicimus, fætores & sordes pauperum, modò illi nos in nostris ædibus non infeitent, domi suæ maneat, ita eos promptius avalemus. Hic medicus è cælo, ut nequam hanc ab Adamo indolem curet, planissimis verbis præcipit: *Cum facis prandium, aut cenam, voca pauperes, debiles, claudos & cecos*. Et quod Isaias jam olim iusserat: *Egenos, vagosque induc in domum tuam: mensæ tuæ adhibe, cibos appone, humaniter alloquere, esurienti panem tuum frange; ad te illis officiosum præbe, ut si quis illorû vicio corporis manum ori adinvernequeat, tu tuam illi manum substitue, & cibum in os infere*.

Videte, ô paupertatis & pauperum osiores, quam non satis sit Christo, si pauperibus panis frustillum, aut cupreum nummulum per fenestras projiciamus; vult eos in domum introduci, mensâ communicari, vult esse nobis proximos. Ita superbia humana, ita mollities nostra, ita nausea pauperum nimis quam delicata seriis his antidotis est expugnanda. Egenos induc in domum tuam, ut amicos, ut fratres tuos complectere.

Fecit hoc certè tertius Sabaudia Dux Amedæus: qui pauperes suos commilitones, imò advocatos & defensores suos appellare solitus est. His cibum, potum, vestes etiam suo corpore detractas liberalissimè impertit: comedentes aledit, cibos eis anteposuit, alloquiis humanissimis animavit. Ad hunc principem missus aliunde legatus, qui super mensâ sermonis opportunitatē nactus de canibus venaticis quæsit. Cui princeps: *Cras, inquit, videbis illos*. Die altero Legatus in triclinium ductus, & ad prospectum invitatus est in subjectum amplissimum locum, ubi oblongiores mensæ complures pauperibus fuerant stipatæ. Hos pransores Amedæus Dux loquente dextrâ monstrans: *Atque hi, ajebat, sunt mei canes venatici, his cælum ut spero, venabor: ego illis panem cibarium subministrô, illi mihi cælestem impetrabunt; ambrosiam & nectar ab horum manibus expecto. Orator ne nihil sapere videretur, istud objecit: Atqui hoc genus hominû plerumque otiosum, vagum & raro frugi est. Cui mox Amedæus Princeps: Atqui, ait, mei muneris non est horum pectora rimari: si Deus nostra sic examinet, quis illi erit innocens? Ego pauperes parum ut pater, non ut judex. O principem beatum, cujus salutem hi venatici canes tutiorem præsentent, quam mille prætoriarum cohortes quam decem millia immortalium Perfarum, quos Darius Rex habuit stipatores. Ergo convivium egenis instrue.*

## §. II.

Vndecimus in dandis eleemofynis modus, *Christum ut saltem unum aliquem è pauperum tribu perpetuo convictum alant. Quod beneficii genus in adolefcente, qui litteris vacat, optimè collocatum putem.*

Anno millesimo ducentesimo quadragesimo tertio Hedwigis miræ sanctitatis femina, Poloniae princeps, ideo se nulli religioni addixit, ut tanto contentiore studio in pauperes sese effunderet. Imò vita illius omnes religiosorum hominum rigores superavit. Diebus namque singulis jejunium religiosissimè servavit, si dies dominicos & festos demas, quartâ quavis & sextâ hebdomadis feriâ in ediam pane solo & aquâ toleravit; carnibus semper abstinuit, idque annis quadraginta: vinum solenioribus tantum diebus admisit; quotidianus ei potus aqua fuit. Vestis illius cilicium,

P 3

Luc. c. 14.

v. 12.

Isai. c. 58.

v. 7.

Raphæli Volaterræ, l. 2. Geographia, &amp; Lambertus Vanderburghus.

Amedæi canes venatici erant pauperes.

His cælum sperabat venari.

Modus: Christum convictorem alic.

Obiit anno 1243. die 15. Octobris in Sverius 10. 5. è Slesio Laubichio; quævis à illius scriptis. Hedwigis in pauperes libera-liras.

Chryf. 10. 4. in epist. ad Coloss. mibi pag. 1112.

ciūm, ex equōrum setis asperitum erat, quod unâ solâ tunicâ, simplici que pallio tam estate quàm hieme tegebat. Remotis lecti plumis, asseri aut pavimento, vel marmori quod corium vestiebat, indormiit. Delicatum censuit solum, si culcitram stramentitiam in morbo admisisset. Porro pauperibus tam effusè dedit, ut sibi vix ad tenuem victum vestitumque necessaria retinuerit. Tredecim mendicos tamquam Christum, & Apostolos quotidie aluit. Et quotiescumque iter faciendum, hos sibi comites adjunxit, horum primam in hospitii curam habuit, ipsa eis ad mensam ut famula ministravit. Aliis verò pauperibus separatam culinam certisque famulos assignavit. Non continuit se liberalissimus Deus, quin istud beneficiendi studium etiam extra cælum remuneraretur, non auro, sed fanandi & vitandandi dono, quod utrumque Hedwigis habuit. A nemine Deus liberalitate se vinci unquam passus est.

Illud in aliendis tredecim mendicis, velut Christo & duodecim discipulis pascendis Clemens VIII. Romanus Pontifex feliciter imitatus, qui hunc pauperum convivarum numerum alimentis quotidianis enutrit.

*Tomvil. in  
vita ipsius  
c. 84.  
Ahor. c. 1.  
v. 15.*

Ludovicus IX. Galliarum Rex ad immortalitatem religione & memoriâ consecratus, quotidie centum viginti pauperes mensâ regiâ refecit, quocumque terrarum abiisset. Quâ in re sanctissimus Rex numerum illum Domini gregis spectavit, in quem Spiritus sanctus die Pentecostes delapsus est. Et quamvis Ludovicus integerrimos mores hac sacrâ beneficientiâ mirè ornarit, in proborum tamen linguas neutiquam evasit. Sed ille propositi tenax respondere solitus est: Hos sumptus, putem, in egenos rectius, quàm in luxum contulero.

Amorem & misericordiam fratrem & forem non malè dixeris, quibus plurimum sit ingenii. Amor certe ingeniosissimus est, & mirus artifex, cum robustus est; nec ei abfinitis soror Misericordia, cui subinde parum est donare, nisi etiam pietatem ingeniosam adjungat dono.

Sic Ida fecit femina nobilissima, quæ maritum habuit Egbertum Comitem, qui in aula Caroli Magni Præfectus Prætorio fuit. Egberti conjux Ida compluribus ante obitum annis feretrum sibi parari iussit. Hoc quotidie bis omni esculentorum genere ad summum implevit, his etiam in pauperum usus exhauit: ita simul & animum suum memoriâ mortis erudit, & egenos largitione tam piâ plurimum adjuvit. Sic utique plures, quàm unum dumtaxat convictorem Christum aluit.

*Gregor. Turonens. l. 2.  
Hist. Franc.  
c. 24. mihi  
pag. 241.  
Baron. 10. 6.  
pag. 314.*

Anno quadragesimo septuagesimo quinto, Sidonii Episcopi ævo Burgundiones dira fames invasit, & vulgus alimoniam destitutum huc illuc sparsit. Ecdicius vir Senatorii ordinis, Sidonii cognatus, ingens animi, fideliâ divine opis rem magnam ausus est. Cum enim irroboraasset famis sævitia, mulos cum equis & plaustris ad oppida vicina misit, ut ad se pervenerent, quos adeo consecisset inopia. Ita maximus egenorum numerus Ecdicio advectus est. Ultra quatuor millia tam virorum quàm mulierum fuisse ajunt. Hos omnes Ecdicius toto annonæ tempore liberaliter nutrit, alioqui fame consumendos. Laxatâ iterum annonâ cum ubertas jam rediisset, singuli dispositis vecturis in suum locum sunt restituti. Ab horum discessu vox cælo lapsa hunc pauperum parentem sic compellabat: *Ecdici, Ecdici, quia fecisti rem hanc, tibi & posteris tuis non deerit panis in sempiternum; sed quod obediens verbis meis, & famem meam refectione pauperum satiaveris.*

Divina hæc promissio plus continet thesauri quàm litteræ signis centum confignata, quæ mille auri miliones pollicentur. Neque verò in famem tantum Ecdicius fortissimè pugnavit elemosynis, sed & ma-

gnam Gothorum multitudinem, decem tantummodo viris stipatus in fugam egit. Nimirum & animo & corpori vires suppeditat Misericordia, quæ Deum ipsum audeat vincere. Vt hanc habeas in matrem, Christum ale convictorem. Modestissimus est convictor iste, simulque gratissimus, qui regnum in sui convictus pretium persoluet.

## §. III.

Docedimus erogandi modus, Christo aliquid omni mensâ sepone. Et en hac in re magistros, qui te hoc doceant. Familia nobilis est, quæ omni prandio & cœnâ, inponit mensâ lancem vacuum; in hanc ex omnibus pane ferulis aliquid reponitur. Ita è diversis patinis sine omni accumbentium detrimento ferulum optimum conficitur. Hoc autem, prout patrifamilias videtur, jam ad istum, illumve pauperem, modo ad hunc, aliumve ægrotum mittitur. Ingeniosa est, ut diximus, Misericordia, & novorum assidue thesaurorum inventrix.

Alia familia lac omne, quod die sabbathi à pecore toto excipitur, in pauperum usus effundit.

In cœnobio quodam prisca consuetudinis est, in triclinio diebus triginta continuis vacuum defuncti locum catenus honorare, ut quidquid cibi potuque appositum fuisset vivo, id omne apponatur mortuo. Quia verò mortui parcè comedunt, illa omnia mensâ illata in pauperum casas abeunt. Inventiones non solum pulchra, sed & fructuosæ. Hoc profusè est. In bono oculo ad inventionem facere manuum suarum. His inventionibus misericordè delectatur Deus, quod ipse jam olim fallus: *Ego Dominus, inquit, scrutans cor & probans renes, qui dono unicuique juxta viam suam, & juxta fructum ad inventionem suarum.*

Iustus Lipsius ab eruditione ac scriptis Orbi notus, hoc unicum sibi minerval postulans: *Tu quidem Lector, inquit, si quid adjutum te hac industria nostrâ senties, gratiam memororūque te præbeas habemus, ut duobus verbis ad antiphrasem: LIPSIVS INVENIT. Hoc enim cum Thalete à te non ineptè peto, qui Mandrayum Priensem cum nova quadam ac subitilia de celo ac sole docuisset, esserente illi mercedem quam & quantum vellet: Hoc pro omni mercede esto, inquit, ut quoties apud alios ea proferes. Thaletem autorem invenisse non celes.*

Si tanti est aliquid invenisse præclarè, quin exerimus hinc ingenium, & nova largitionis artificia excogitamus, aut certè usurpamus excogitata. Hic inventoribus, aut eorum imitatoribus immortale præmium est.

Sed obducas forsân: Marfupiolum meum inventionibus dandi non eget, sed accipiendi: Quæ annus porrigit, annuam alimoniam ægerimè sufficiunt. Sufficiet equidem, mi homo, si tua annua tibi aliquid non recusatim detrahi. Nova hæc, inquit, & inaudita philosophia est, rem augere detrahendo. Quod enim floteni decem non impetrant, quâ tandem ratione id impetrabunt novem? Quæ sui deminutione crescunt? Imò verò plurima. Naturam intueamur. Sanguis incisa venâ vel cucurbitulis admotis subducitur, non alio reverâ fine, quàm ut detraçtio sanguinis sit incrementum valetudinis, & ipsiusmet sanguinis hoc modo purgandi. Ita strues lignorum nimium densa, immisistum ignem suffocat. Subtrahuntur aliquot ligna, & ignis mox affurgit & invalescit. Ita cibum corpori dandum imminuitur, & nutritionem acuumus ac promovemus. Et plerumque quò plus detrahimus escæ, plus adjicimus vitæ. In rebus animi hoc longè apertissimum est: honoribus respuendis honores allequimur, vitandis voluptatibus voluptates æterna obtinemus; quò plura nobis ipsi negamus, plura & majora comparamus. Eadem in elemosynis est

est ratio. Subtraha marsupio, & plurimum appones, da & dabitur tibi.

Et quemadmodum supra diximus, suas Christo decimas non negandas, ita nunc asserimus suas Deo primitias offerendas. Non hic aliam à priori, aut novam largitionem præcipimus, sed alium finem, novam Intentionem. Consultissimum est, ut quotiescumque cibum sumimus, hinc Christo esurienti aliquid seponamus: ita quotiescumque aliquid pecuniæ recipimus, primitias inde Deo demamus. Hæc de summa decessio summam auget. Sunt, qui simul florenos quinquaginta, qui centum, qui ducentos, qui plures accipiant. Hic suam quisque conscientiam interroget, quid hinc Deo primitiarum loco confectro? Est qui fateri debeat: Nulli mihi sunt liberi, nec hæredes alii, quam in funere meo risuri, quid igitur de pauperi Christo amicorum meorum intimo, quas Deo primitias dico? Heu quoties pecuniæ nostræ parcimus, & animæ gravissimè nocemus? Egrotare malumus, quam argenteum illum sanguinem emittere. Imò, quæ nostra infania est, non raro perire malumus, quam argenti venam violare. O fatuos, quibus aurum charius est quam cælum!

## S. IV.

**N**arrat Ioannes Moschus fuisse consuetudinis in cenobio Scopuli, ut sub finem verni jejunii pridie Parasceves confluentibus undequaque pauperibus largiores darentur eleemosynæ, ita quidem, ut illorum singuli tam mellis quam tritici sextarium dimidium, integrum vini, & benedictiones tredecim acciperent. Eo autem anno, quo tritici sterilitis proventus fuit, monasterii seniores Patres Abbatem submonentes: Pater Reverende, ajebant, cum triticum tam malignè proveniret, hoc anno priscam consuetudinem sequi plus quam difficillimum erit; ipsa reclamât tritici sterilitas: tanti per patientiam mendicis suadeamus. Quibus Abbas; Obsecro, mei filii, ait, benedictionem patris nostri Theodosii ne tollamus. Præceptum senis est; non expedit nobis illud transgredi: Filiorum curam non abiciet pater. At illi suo iudicio stantes: Non suppetit nobis, inquiunt, quod demus: omni tritico domum nostram spoliâ, nemo suaserit. In mœrorem dejectus Abbas: Ite, inquit, & quod vultis, facite; ego extra culpam ero. Ita negatum est egenis triticum die cœnæ Dominicæ dandum. Paullò post præfectus annonæ horreum ingressus triticum omne in germem herbâmq; effusum reperit. Quapropter nulli amplius usui futurum in mare abijciendum fuit. Hic Abbas occasione tam commodâ exorsus dicere ad suos: Nunc, inquit, fratres mei, inobedientiæ laboris merite. Iure merito hanc tritici iacturam facimus, quia monita patris nostri Theodosii negleximus. Quingentis modis turbæ pauperum satisfacere licuisset, nunc factæ providi & stolidè parci, ferè quinque modiorum millia perdidimus. Quid lucrati sumus filii? Quantum nobis ipsi nocuimus hac tam importunâ parsimonia? Ceminum profectò malum incurrimus. Primum quidem, quia spem nostram non in Deo nostro, sed in horreo nostro positam habuimus. Alterum, quia parentis nostri iussu pereunte obsequio contemptissimus. Igitur vel ex hoc discamus à Deo rerum omnium moderatore disponi providentissimè universa. Et quomodo suos famulos non nutriet, qui aviculas, qui vermiculos, qui minimas pascit bestiolas? Deus omnium & singulorum gerit curam, eorum maximè, qui curam gerunt suorum pauperum. Eterno res documento sit, turpissimum prodigentia genus esse, tam malè providam in eleemosynis parsimoniâ.

Ita omnino res sese habent, & quotidiana id testatur experientia, nil Christo pauperi gratis dari. Ille

A sapientissimè parcus est, qui opportunè in inopes effusus est. In eam rem narrat verus Heisterbacensis scriptor in agro Trevirensi Meinfeld cœnobii esse, quod Lacus appellatur. Divertit eò vir peregrinus è Saxonîa, benignè ac lautè habitus, hospitium suum gratis amplissimis inquit venerari. Non multò post vir quidam opulētus in Saxonîa, huic, quem diximus, homini peregrino familiarissimus egrotare cœpit. Sub finem vitæ testamentarias tabellas compositurus illum ipsum interrogavit: Quid censeret, quo loco pecuniarum partem optimè locaret, cupere se piis largitionibus, dum viveret, divinam gratiam emereri. Huius alter: Mi amicorum optime, inquit, non procul Colonîa cœnobium est viris religionis habitatum, ab hospitalitate singulariter commendandum. Expertus hæc dico. Eleemosynas tuas vix loco meliore collocaveris. Placuit consilium moribundo Saxoni, & argenti marcas quadraginta illi monasterio legavit. Ea pecunia mox per servum Coloniam missa. Sed quia bellum, quod inter Othonem & Philippum Reges exarserat, vias intutas fecit, servus relicta Colonîa pecuniâ ad Lacum pedes properavit, & Abbati rem ex ordine percensuit. Missus igitur monasterii procurator legatum illud turâ si de receipt. Tanti fuit vel unicum peregrinum hominem hospitalius accepisse. Per tales cuniculos Christus collata in se beneficia reponit, Date & dabitur vobis. Ob hoc, inquit Chrysologus, ad te venit tuus dator in paupere, ut eum non dantes accepta reddere, qui tibi gratis dedit habere quod dares. Præclare dixit Basiliius: Dediti esurienti, tibi consulisti: quod enim dedisti, cum auctario revertetur. Eruditè Clemens Alexandrinus eleemosynam pile ludo comparat, in quo eadem pile, quæ ad alterius manum datatim mittitur, viam relegens ad dexteram prioris redit. Quod & Ambrosius confirmans: Beneficium largientis, inquit, præbenti magis permanet quam suscipienti. Ergo, quod hic duodecimo loco monimus, Christo aliquid omni mens seponere.

## CAPVT V.

*Eleemosynas è propriis facultatibus, & intentione optimâ dandas: non egeni meritum, sed miseriam spectandam.*

**I**n urbibus non infrequens est, ut homines depauperati ad largiorem colligendam stipem paupertatis sue causas è loco superiori per Ecclesiasten pronè negari cupiant. Aut enim à Turcis aliive barbaris capti sunt, & lytrum quaerunt; aut rebus suis omnibus per incendium haustis, collationem in ædificium petunt; aut certè naufragio vix vitam subdixerunt, jamque omnibus amissis subsidium adversus maris iras implorant.

Est quidam in orbe pauperissimus homo, quem non una solum ex illis cladibus sed omnes deiecerunt. Et captivus, & incendis afflictus, & naufragus est. Hic mortalium omnium pauperissimus est Christus Iesus patris æterni unigena, qui post orbem conditum anno quinquies millesimo centesimo nonagesimo nono, mendici habitum, mortalitatis saccum induit, & sese in cunis gramineis aspectabilem nobis objicit, stipem petiturus. Triplicem audite causam, 1. Captivus est, manibus pedibusque vincis. Ipsa mater eum ligavit; involvit eum pannis; in stabuli ergastulo est; negarum ei prodire foras. 2. Domus illi, hortusque perit amoenissimus. Orbis principio paradysum condidit. Sed heu totus interit velut incendio consumptus, & redactus in cinerem. In signum incendii Deus collocavit ante paradysum voluptatis Cherubim, & flammæum gladium atque versatilem. 3. Naufragus est, nam sicut vates Hebraus

Cesar. l. 4.  
mirac. c. 71.

Quinque  
Ph. l. p. 1. u.  
gam arg. ii  
marc. arg. ii  
caunt. ergo  
40. marca  
sunt 200.  
Philippus  
sua 276.  
sterens. 10.  
bas.

Luc. c. 6.  
v. 38.  
Chrysol. bo.  
27. ante si-  
nem.  
Basil. ho. 6.  
in divites  
avaros.  
Clem. l. 1.  
p. 422.  
Amor. ser.  
81.

Ita Cesar  
Baronius  
numerat.  
Christus  
triplici de  
causâ se  
nobis af-  
fectabilem  
objecit  
nem peti-  
turus.  
Luc. c. 2.  
v. 7.  
Gen. c. 3.  
v. 11.